

MEMO

Datum	22 mei 2025
Aan	Rekeningcommissie van de gemeenteraad (11 juni 2025)
Kopie aan	Cluster financiën
Van	College van B&W
Onderwerp	Reëel begroten richting zomernota 2025 en begroting 2026-2029

Inleiding

De gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling 2025 unaniem de motie Reëel begroten aangenomen. Kernboodschap van deze motie is: hoe kunnen we begrotingsramingen en realisatie zo dicht mogelijk met elkaar in balans brengen. De raad heeft hierbij het college opgeroepen om bij volgende begrotingen te werken met een budget plafond voor alle investeringen en kredieten ter hoogte van het gemiddelde gerealiseerde bedrag over de laatste 3 jaar met een plus van 30% (speelruimte).

Reëel begroten

Mede op basis van de oproep vanuit uw raad en de behoefte vanuit ons college en de ambtelijke organisatie hebben we in de afgelopen maanden een nadere analyse uitgevoerd naar de belangrijkste oorzaken van het uiteenlopen van begrotingsramingen en daadwerkelijke realisatie. Op basis van deze analyse voeren we momenteel oplossingen door om te komen van planningsoptimisme naar planningsrealisme. Het doorvoeren van deze oplossingen betekent ook dat er interventies nodig zijn bij de voorbereiding van de komende zomernota 2025, de begroting 2026 en de jaarrekening 2025. Graag nemen we uw raad via de rekeningcommissie hierin mee via dit memo.

De belangrijkste oorzaken voor het doorschuiven van eenmalige en investeringsbudgetten

Uit onze nadere analyse is naar voren gekomen dat de belangrijkste oorzaken van 'het doorschuiven van eenmalige en investeringskredieten' als volgt kunnen worden samengevat:

- Alle eenmalige (soms meerjarige) budgetten en investeringsbudgetten zijn administratief beschouwd als 'kredieten'.
Deze budgetten maken dan ook onderdeel uit van het totale kredietvolume, terwijl dit eigenlijk geen kredieten zijn, bijvoorbeeld de gelden die we ontvangen voor de Oekraïne, de eenmalige bijdrage aan sporthal Heino en/of een aantal SPUK uitkeringen.
- Bij het aanvragen van met name investeringsbudgetten is er geen onderscheid gemaakt tussen planvorming en uitvoering van projecten/investeringskredieten.
Zo worden bijvoorbeeld de verwachte benodigde middelen voor de investeringen al op het Meerjaren Investerings Programma (MIP) openbare ruimte gezet al vóór de initiatieffase, terwijl juist in de initiatieffase nader onderzoek moet plaats vinden of het project wel/niet haalbaar is en wie en wat daarvoor nodig is. Uitmondend in een projectvoorstel inclusief uitwerking hoeveel budget er in welke jaarschijf nodig is.

De belangrijkste oplossingen om te komen van planningsoptimisme naar planningsrealisme kunnen als volgt samengevat worden:

- Herinrichting administratie:
 - Maak onderscheid tussen eenmalige budgetten en 'echte investeringsbudgetten' met kapitaallasten.
 - Baken de definitie 'Investeringsvolume' af tot uitsluitend "echte investeringsbudgetten" waarop kapitaallasten van toepassing zijn.
 - Laat de (meerjarige) eenmalige budgetten zoveel mogelijk onderdeel zijn van de jaarlijkse exploitatie
- Herinrichting werkwijze proces aanvraag nieuw beleid:
 - Maak onderscheid tussen planvorming (denken) en uitvoering (doen):
 - Voor planvorming (meerjarig) onderbouwde planvormingsbudgetten in de begroting ramen met eenmalige dekking. Door de planvormingskosten eenmalig te ramen ten laste van de algemene middelen betekent dit dat deze eenmalige kosten geen onderdeel meer uitmaken van het investeringsbudget. Hierdoor kan het investeringsbudget met de daarbij behorende structurele kapitaallasten neerwaarts worden bijgesteld.
 - Investeringsbudgetten voor de uitvoering kunnen pas in de (meerjaren) begroting worden geraamd op basis van een vastgesteld projectplan, realistisch in tijd weggezet, op basis van actuele prijzen en (veelal) op kapitaallasten.

Door deze werkwijze komen planning en realisatie veel meer met elkaar in balans. De benodigde budgetten worden geraamd in het jaar van te verwachten uitvoering. Het doorschuiven van investeringsbudgetten zal niet "tot nul" zijn gereduceerd, maar het uitvoeren conform begroting komt wel binnen handbereik.

Het doorvoeren van bovenstaande oplossingen betekent dat we een aantal interventies moeten doen in de reguliere P&C processen en producten om tot Reëel begroten te komen. Zie hiertoe bijlage 1.

Conclusies

Met bovenstaande aanpak beogen we:

- Een belangrijke stap voorwaarts te zetten tussen werkvoorraad én hetgeen we daadwerkelijk kunnen realiseren (capaciteitsmanagement); hierdoor ontstaat meer focus en minder werkdruk.
- Door deze aanpak geven we uitvoering aan 'de bedoeling' van de raadsbrede motie Reëel begroten zonder dat er een expliciet kredietplafond wordt ingesteld.